

Sygn. akt VII U 2875/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 kwietnia 2013 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku

VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Elżbieta Zabrocka

Protokolant: st.sekr.sądowy Alina Bastuba

po rozpoznaniu w dniu 17 kwietnia 2013 r. w Gdańsku

sprawy Z. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury w związku z pracą w warunkach szczególnych

na skutek odwołania Z. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z dnia 20 września 2012 r. nr (...)

zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. i przyznaje ubezpieczonemu Z. P. prawo do emerytury od dnia 1 września 2012r.

/ na oryginale właściwy podpis/

Sygn. akt VII U 2875/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 20 września 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonemu Z. P. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, przewidzianych przepisami ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. nr 153 poz. 1227 ze zm.), dalej: ustawa. Organ rentowy nie uwzględnił ubezpieczonemu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach w okresie od dnia 01 czerwca 1991 r. do dnia 31 stycznia 1998 r. w Przedsiębiorstwie Handlowo-Usługowym (...) w G. wobec faktu, iż w świadectwie wykonywania pracy w warunkach szczególnych z dnia 20 marca 2012 r. wskazano różne rodzaje prac: oczyszczanie albo naprawa aparatów lub pojemników (cystern, zbiorników itp.) po produktach toksycznych, żrących i parzących raz prace wewnątrz cystern, kotłów, zbiorników, aparatów i kanałów technologicznych (wykaz A dział IV poz. 39 rozporządzenia), roboty wodnokanalizacyjne oraz budowa rurociągów w głębokich wykopach (wykaz A dział V poz. 1 rozporządzenia), prace przy montażu konstrukcji metalowych na wysokości (wykaz A dział V poz. 5), prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym i atomowodorowym (wykaz A dział XIV poz. 12) – w związku z czym nie wykonywał on stale i w pełnym wymiarze czasu pracy jednego rodzaju prac. Pozwany nie uwzględnił również ubezpieczonemu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach w okresie od dnia 02 października 1978 r. do dnia

30 kwietnia 1986 r. w Przedsiębiorstwie (...) w G. na stanowisku monter – bowiem na etapie postępowania przed organem nie ma możliwości dopuszczania dowodu z zeznań świadków (k. 69-69v akt rentowych).

Odwołanie z dnia 01 października 2012 r. od powyższej decyzji pozwanego organu rentowego wniósł ubezpieczony Z. P., wskazując, iż już poprzedni jego wniosek o emeryturę w warunkach szczególnych nie został uwzględniony – wnosząc o dopuszczenie dowodu z zawnioskowanych przed organem świadków I. G. i L. P.. Podał, iż nie zaliczenie mu do pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Handlowo-Usługowym (...) w G. jest szczególnie krzywdzące, bowiem wykonywał prace spawacza monter w czasie ruchu zakładu pracy w (...) w G., co mieści się w zakresie wynikającym z załącznika do zarządzenia nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983 r. w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy nadzorowanych przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę oraz do wzrostu emerytury lub renty (Dz. Urz. MB z 1983 r. nr 3 poz. 6) – wykazu A dział XIV pozycja 25 - bieżąca konserwacja agregatów, urządzeń oraz prace budowlano-montażowe i budowlano-remontowe na oddziałach będących w ruchu, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie (k. 2-2v akt sprawy).

W odpowiedzi z dnia 12 października 2012 r. na odwołanie ubezpieczonego pozwany organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji (k. 3-4 akt sprawy).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony Z. P., urodzony dnia (...), z zawodu spawacz monter po technikum zawodowym, w dniu 10 września 2012 r. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wniosek o emeryturę w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach w związku z rozwiązaniem stosunku pracy. Ubezpieczony nie jest członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego. Wymagany wiek 60 lat ubezpieczony ukończył w dniu 25 kwietnia 2012 r. Ubezpieczony nie pozostaje w stosunku pracy – prowadzi jednakże działalność gospodarczą.

okoliczności bezsporne, vide: wniosek ubezpieczonego o emeryturę – k. 43-44 akt rentowych, zeznania ubezpieczonego – k. 48 akt sprawy

W toku postępowania przed organem rentowym ubezpieczony udowodnił według stanu na dzień 01 stycznia 1999 r. staż sumaryczny 29 lat, 7 miesięcy i 7 dni, w tym 29 lat, 4 miesiące i 19 dni okresów składkowych oraz 2 miesiące i 18 dni okresów nieskładkowych, jednakże nie udowodnił wymaganych 15 lat pracy w warunkach szczególnych, a jedynie 4 lata, 4 miesiące i 19 dni.

dowód: karta przebiegu zatrudnienia ubezpieczonego – k. 68 akt rentowych

Zaskarżoną w sprawie decyzją z dnia 20 września 2012 r. pozwany organ rentowy odmówił ubezpieczonemu Z. P. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, tj. wobec nie rozwiązania stosunku pracy oraz nie udowodnienia wymaganego 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach.

dowód: decyzja pozwanego o odmowie prawa do emerytury z dnia 20 września 2012 r. – k. 69-69v akt rentowych

Ubezpieczony już uprzednio bezskutecznie ubiegał się o świadczenie emerytalne w obniżonym wieku z tytułu pracy w warunkach – wniosek z dnia 16 kwietnia 2012 r. decyzją pozwanego z dnia 11 maja 2012 r. odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, tj. wobec nie rozwiązania stosunku pracy oraz nie udowodnienia wymaganego 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach.

Na skutek odwołania ubezpieczonego Sąd prawomocnym, wyrokiem z dnia 30 sierpnia 2012 r. o sygn. akt VII U 2020/12 oddalił odwołanie ubezpieczonego.

dowód: decyzja pozwanego o odmowie prawa do emerytury z dnia 11 maja 2012 r. – k. 22 akt rentowych, odwołanie z dnia 22 maja 2012 r. – k. 24 akt rentowych, informacja o prawomocności wyroku o sygn. akt VII U 2020/12 – k. 42 akt rentowych

W pierwszym spornym okresie od dnia 02 października 1978 r. do dnia 30 kwietnia 1986 r. ubezpieczony Z. P. był zatrudniony pełnym wymiarze czasu pracy w Przedsiębiorstwie (...) w G. na stanowisku monter. W powyższym okresie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowo wodorowym oraz prace przy montażu konstrukcji metalowych na wysokości.

Przedsiębiorstwo zajmowało się budową kotłowni, Fabryki (...) w K., budową różnego rodzaju zbiorników, montażem konstrukcji pod różne budowle czy budynki np. w Rafinerii (...), w C. w Ś.. Ubezpieczony świadczył pracę albo na hali w G. K., albo już na terenie konkretnej budowy. Na hali ja zajmował się przycinaniem palnikiem acetylenowo-tlenowym blachy na odpowiedni wymiar, rur i wszelkich detali potrzebnych do konstrukcji tj. np. dwuteowników. Po przycięciu trzeba było to wszystko przy pomocy szlifierki zeszlifować, złożyć czyli zmontować, a następnie zespawać – wszystko to należało do obowiązków ubezpieczonego. Praca odbywała się w brygadach – w ramach których część pracowników zajmowała się jedynie montażem, niektórzy zaś – jak ubezpieczony montażem i spawaniem. W terenie na konkretnych budowach zajmował się on montażem konstrukcji na wysokości i spawaniem, również montażem rurociągów i spawaniem (np. przy budowie kotłowni (...), L., T., O., P., W., montaż rurociągów dla EC 2 i 3 G., budowie (...) w (...)). Część prac była wykonywana na hali, a część w terenie. Na hali odbywał się montaż zbiorników i detali do montażu rurociągów. W ramach prac wykonywanych na hali wnioskodawca musiał palnikiem acetylenowo-tlenowym wyciąć blachę, rury, kolana. Później trzeba to było szczepić czyli zespawać punktowo, a na końcu miało miejsce końcowe spawanie. Finalnie przygotowane na hali elementy konstrukcji, były montowane na budowach - konstrukcje na wysokości i w głębokich wykopach.

Podstawowe uprawnienia spawalnicze uzyskał ubezpieczony w Stoczni (...) w 1970 r. Później zdobywał on kolejne uprawnienia tj. RS1 (uprawnienia do spawania cieńszych rur do 12 mm), uprawnienia do spawania gazowego.

W czasie pracy w omawianym zakładzie ubezpieczony jako monter spawacz pracował na budowie w N. od 06 marca 1985 r. do 30 czerwca 1985 r. przy budowie fabryki włókien szklanych, gdzie ubezpieczony zajmował się montażem i spawaniem konstrukcji na wysokości, a także spawaniem rurociągów kwasów, zaś w okresie od czerwca do października 1980 r. pracował w Iraku jako izolator rur petrochemii w B. na wysokościach. Kolejny wyjazd zagraniczny miał miejsce od dnia 08 lutego 1981 r. do marca-kwietnia 1982 r. – pracownicy zajmowali się stawianiem kurzych ferm, zaś ubezpieczony pracował wyłącznie przy montażu konstrukcji na wysokości i blachowaniu hal. Praca w eksporcie była wykonywana w drodze skierowania z przedsiębiorstwa macierzystego. Za okres pracy w Iraku pozwany naliczył ubezpieczonemu wynagrodzenie zastępcze - w tym okresie były w związku z jego zatrudnieniem regulowane składki na ubezpieczenie społeczne.

Z ubezpieczonym w omawianym zakładzie pracy współpracował świadek I. G., który w 2005 r. uzyskał od pozwanego emeryturę z tytułu pracy w warunkach szczególnych z uwzględnieniem okresu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w G. – wykonując te same prace, co ubezpieczony, pracując z nim w tej samej brygadzie.

dowód: świadectwo pracy z dnia 30 kwietnia 1986 r. – k. 63 akt rentowych, akta osobowe – koperta na k. 51 akt sprawy, umowa o pracę eksportową – k. 64-65 akt rentowych, zeznania ubezpieczonego – k. 41-43 i 48 akt sprawy, zeznania świadków I. G. i L. P. – k. 44-47 akt sprawy, akta rentowe świadka I. G., świadectwa pracy w warunkach szczególnych świadków I. G. i L. P. – k. 57-58 i 60 akt rentowych, umowa o pracę świadka L. P. – k. 61-62 akt rentowych, świadectwo pracy świadka L. P. – okazane na rozprawie – k. 45 akt sprawy

W drugim spornym okresie od dnia 01 czerwca 1991 r. do dnia 31 stycznia 1998 r. ubezpieczony Z. P. był zatrudniony pełnym wymiarze czasu pracy w Przedsiębiorstwie Handlowo-Usługowym (...) w G. na stanowisku spawacza monter. W powyższym okresie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowo wodorowym, oczyszczaniu albo naprawianiu aparatów lub pojemników (np.

cystern, zbiorników itp.) po produktach toksycznych, żrących i parzących oraz prace wewnątrz cystern, kotłów, zbiorników, aparatów i kanałów technologicznych oraz prace przy montażu konstrukcji metalowych na wysokości.

Firma w okresie zatrudnienia wnioskodawcy zajmowała się remontem Zakładów (...) w G.. Remont dotyczył wymiany rurociągów wody, pary, oleju, paliwa. Ubezpieczony zajmował się wycinaniem palnikiem acetylenowo-tlenowym fragmentu rurociągu, który miał być wymieniony, a po wstawieniu w to miejsce nowego fragmentu musiał go zespawać. Praca wykonywana była w czasie normalnego ruchu zakładów, dlatego też wycinano fragmenty rurociągów i zastępowano je nowymi – praca postępowała w ten sposób, etapami, aż do całkowitej wymiany rurociągów. To były wielkie zakłady, praca tam odbywała się na trzy zmiany. W międzyczasie ubezpieczony pracował przy spawaniu rur ocynkowanych przy rurociągu w EC 3 G.. Wycinanie palnikiem acetylenowo-tlenowym stanowiło pracę i obowiązki montera jak również punktowe spawanie. Spawacz zajmował się tylko tym końcowym spawaniem zmontowanych i dopasowanych elementów. Bywało tak, że część pracy wykonywał monter, a końcowe spawanie spawacz, ale bywało i tak, że taka osoba robiła wszystko, czyli od wycięcia do końcowego pospawania. W Zakładach (...) w G. znajdowało się bardzo dużo rur po benzynie ekstrakcyjnej, ich wymiana była szczególnie niebezpieczna, te prace wykonywało się pod nadzorem strażaka i bhp-owca. Rurociągi były podłączane do zbiorników paliwa, oleju jadalnego, benzyny ekstrakcyjnej. Wykonywano podwójne płaszcze tych zbiorników, tam też miały miejsce prace polegające na wycinaniu i spawaniu. Wszystkie urządzenia, które były związane z produkcją oleju jadalnego, były przedmiotem remontu i wszystkie wymagały takich prac. W tych zakładach ubezpieczony wykonywał również prace przy montażu i spawaniu konstrukcji metalowych na wysokości. Remont dotyczył konstrukcji stalowych na wysokości, rurociągów z benzyną ekstrakcyjną, z olejem, cystern olejowych. Za pomocą palnika acetylenowo-tlenowego trzeba było wyciąć fragmenty rurociągów i w to miejsce przyspawać nowy fragment. Przez to, że zakład był w ciągłym ruchu, odcinkami wymieniało się rurociągi. Trzeba było też wyciąć zużyte elementy konstrukcji metalowych i w to miejsce przyspawać nowy. Wycinanie wszystkiego odbywało się za pomocą palnika acetylenowo-tlenowego i te wszystkie czynności wykonywał ubezpieczony. Zarówno osoby z wykształceniem spawalniczym, jak i monterzy – najczęściej wykonywali te same prace, zarówno spawalnicze (o ile posiadali uprawnienia) jak i monterskie. Pracownicy jeździli także na budowy, gdzie pomagano przy montażu i spawaniu rurociągów w wykopach głębokich dla EC3 G.. Prace na wysokości odbywały się nawet do 30 m nad poziomem ziemi, wymagały one szczególnego zabezpieczenia w liny, pasy, szelki, to była tzw. uprząż. Większość prac odbywała się w sąsiedztwie instalacji z benzyną ekstrakcyjną, co stwarzało zagrożenie wybuchem, pożarem. Przy paleniu palnikami z naprawianych zbiorników wydobywały się toksyczne związki.

Akta osobowe wnioskodawcy z omawianego okresu zatrudnienia nie zachowały się – ubezpieczony przedstawił oświadczenie prezesa zakładu pracy z dnia 12 stycznia 2013 r.

dowód: świadectwo pracy z dnia 31 stycznia 1998 r. – k. 7 akt rentowych, zaświadczenie o wykonywaniu pracy w warunkach szczególnych z dnia 20 marca 2012 r. – k. 9 akt rentowych, oświadczenie z dnia 12 stycznia 2013 r. – k. 57 akt sprawy, zeznania ubezpieczonego – k. 43 i 48 akt sprawy, zeznania świadków L. P. i W. M.– k. 45-48 akt sprawy, świadectwo pracy i świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych świadka L. P. i legitymacja ubezpieczeniowa świadka W. M.– okazane na rozprawie – k. 46-48 akt sprawy

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentacji zgromadzonej w aktach niniejszej sprawy, aktach rentowych pozwanego organu oraz aktach osobowych ubezpieczonego ze spornego okresu, których prawdziwość i rzetelność nie była przez żadną ze stron kwestionowana. Sąd również nie znalazł podstaw do podważenia jej wiarygodności z urzędu.

Podstawę ustaleń stanu faktycznego stanowiły także zeznania świadków I. G., L. P. i W. M., bowiem jako osoby obce, nie zainteresowane wynikiem postępowania, a jednocześnie zatrudnione w spornym okresie w tych samych zakładach pracy (L. P. – w obydwu spornych okresach zatrudnienia), w ocenie Sądu zasługują na walor wiarygodności, tym bardziej, że ich zeznania razem z pozostałym zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym, w tym wyjaśnieniami wnioskodawcy, tworzą zwartą i logiczną całość.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W świetle poczynionych ustaleń faktycznych odwołanie skarżącego Z. P. jest zasadne i z tego tytułu zasługuje na uwzględnienie.

Przedmiotem niniejszego postępowania była kwestia ustalenia prawa ubezpieczonego do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Wyniki przeprowadzonego przez Sąd postępowania dowodowego wykazały, że wnioskodawca legitymuje się wymaganym 15-letnim stażem pracy w szczególnych warunkach, co sprawia, iż stanowisko organu emerytalnego odmawiające wnioskodawcy prawa do wcześniejszej emerytury, nie jest słuszne.

Ogólne zasady nabywania prawa do emerytury **dla ubezpieczonych urodzonych po 1948 r.** zostały uregulowane w treści art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 nr 153 poz. 1227 ze zm.), dalej: ustawa, zgodnie z którym ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, tj. spełniają łącznie następujące warunki:

- 1) legitymują się okresem zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż: 65 lat dla mężczyzn, 60 lat dla kobiet,
- 2) mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej: 25 lat dla mężczyzn, 20 dla kobiet,
- 3) nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Podkreślenia wymaga, iż art. 184 ust 2 powyższej ustawy zmieniony został przez art. 1 pkt 20 ustawy z dnia 11 maja 2012 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2012 r. nr 637) z dniem 01 stycznia 2013r., co skutkuje tym iż od 01 stycznia 2013 r. celem uzyskania uprawnienia do emerytury w warunkach szczególnych nie ma konieczności spełniania przez ubezpieczonych przesłanki rozwiązania stosunku pracy.

Aktem wykonawczym, do którego odsyła ustawa, jest rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Stosownie do treści § 4 tego rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W wykazie A – prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego – stanowiącym załącznik do rozporządzenia:

- w dziale IV (W chemii) pod pozycją 39 wskazano oczyszczanie albo naprawianie aparatów lub pojemników (np. cystern, zbiorników itp.) po produktach toksycznych, żrących i parzących oraz prace wewnątrz cystern, kotłów, zbiorników, aparatów i kanałów technologicznych
- w dziale V (W budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych) pod pozycją 5 wskazano prace przy montażu konstrukcji metalowych na wysokości
- w dziale XIV (Prace różne) pod pozycją 12 wskazano prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowowodorowym.

Wskazać również należy, iż zgodnie z przepisem § 2 ust. 1 i 2 powołanego wyżej rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Okresy pracy natomiast, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy (**§ 2 ust. 2**).

Trzeba jednak zwrócić uwagę, że zgodnie z utartą praktyką i orzecznictwem w postępowaniu przed sądem okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przewidziane rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze mogą być ustalane także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia z zakładu pracy (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 r., III UZP 6/84 oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 września 1984 r. III UZP 48/84), a więc wszelkimi dopuszczalnymi przez prawo środkami dowodowymi.

Bezspornym jest, iż ubezpieczony w dniu 25 kwietnia 2012 r. osiągnął 60 rok życia, na dzień złożenia wniosku udokumentował okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze 25 lat, nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego. Równocześnie nie pozostawał on w stosunku pracy – prowadząc działalność gospodarczą.

Przedmiotem sporu pozostawało ustalenie, czy za zatrudnienie w szczególnych warunkach przy pracach przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowowodorowym oraz prace przy montażu konstrukcji metalowych na wysokości uznać można było sporne okresy zatrudnienia ubezpieczonego od dnia 02 października 1978 r. do dnia 30 kwietnia 1986 r. w Przedsiębiorstwie (...) w G. na stanowisku monter a wobec faktu, iż na etapie postępowania przed organem nie było możliwości dopuszczania dowodu z zeznań świadków, jak również od dnia 01 czerwca 1991 r. do dnia 31 stycznia 1998 r. w Przedsiębiorstwie Handlowo-Usługowym (...) w G. (tu także prace: oczyszczanie albo naprawianie aparatów lub pojemników (np. cystern, zbiorników itp.) po produktach toksycznych, żrących i parzących oraz prace wewnątrz cystern, kotłów, zbiorników, aparatów i kanałów technologicznych) na stanowisku spawacza monter a wobec faktu, iż w świadectwie wykonywania pracy w warunkach szczególnych z dnia 20 marca 2012 r. wskazano różne rodzaje prac: oczyszczanie albo naprawa aparatów lub pojemników (cystern, zbiorników itp.) po produktach toksycznych, żrących i parzących raz prace wewnątrz cystern, kotłów, zbiorników, aparatów i kanałów technologicznych (wykaz A dział IV poz. 39 rozporządzenia), roboty wodnokanalizacyjne oraz budowa rurociągów w głębokich wykopach (wykaz A dział V poz. 1 rozporządzenia), prace przy montażu konstrukcji metalowych na wysokości (wykaz A dział V poz. 5), prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym i atomowowodorowym (wykaz A dział XIV poz. 12) – w związku z czym nie wykonywał on stale i w pełnym wymiarze czasu pracy jednego rodzaju prac.

W ocenie Sądu Okręgowego, fakt wykonywania przez ubezpieczonego pracy w szczególnych warunkach w spornych okresach znajduje potwierdzenie w zebranych w sprawie materiale dowodowym (świadectwa pracy, zaświadczenie o wykonywaniu pracy w warunkach szczególnych, akta osobowe, dokumentacja dotycząca świadków, akta rentowe świadka I. G.). Niewątpliwie został on potwierdzony zeznaniami świadków – współpracowników ubezpieczonego z obydwu spornych okresów zatrudnienia – którzy zgodnie wskazali, iż wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w obydwu zakładach pracy wykonywał w warunkach szczególnych prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowo wodorowym oraz prace przy montażu konstrukcji metalowych na wysokości – w drugim zaś dodatkowo także oczyszczanie albo naprawianie aparatów lub pojemników (np. cystern, zbiorników itp.) po produktach toksycznych, żrących i parzących oraz prace wewnątrz cystern, kotłów, zbiorników, aparatów i kanałów technologicznych.

Ubezpieczony, jak wynika z przeprowadzonego postępowania dowodowego, w pierwszym zakładzie pracy świadczył pracę albo na hali w G. K., albo już na terenie konkretnej budowy. Na hali zajmował się przycinaniem palnikiem

acetylenowo-tlenowym blachy na odpowiedni wymiar wszelkich detali będących częścią konstrukcji montowanych później na poszczególnych budowach spawaniem. W terenie na konkretnych budowach zajmował się zaś montażem konstrukcji na wysokości i spawaniem, również montażem rurociągów w głębokich wykopach i spawaniem .

Z kolei w drugim spornym okresie zatrudnienia ubezpieczony zajmował się wycinaniem palnikiem acetylenowo-tlenowym fragmentów różnego rodzaju rurociągów przemysłowych , wszelkich konstrukcji , zbiorników które miały być wymieniane , a w które wyposażone były Zakładu (...) w G. . Po ich wycięciu, ubezpieczony wstawiał nowy fragment, a następnie musiał go przyspawać. Praca wykonywana była etapami w czasie normalnego ruchu zakładów, aż do całkowitej wymiany rurociągów, uszkodzonych zbiorników itd. . W okresie tym ubezpieczony pracował także przy spawaniu rur ocynkowanych przy rurociągu w EC 3 G..

Uwadze Sądu Okręgowego nie umknęło, iż powołani w sprawie świadkowie w sposób niezwykle precyzyjny, a zarazem całkowicie zbieżny z opisem wnioskodawcy, wskazali zakres jego obowiązków, rodzaj i charakter wykonywanych przez ubezpieczonego w spornych okresach prac. Podkreślali, iż oni również byli zatrudniani na tzw. łączonych stanowiskach pracy – spawacz monter (świadek W. M. – k. 47 akt sprawy, świadek L. P. – k. 45 akt sprawy, świadek I. G. – k. 8-9 jego akt rentowych – blacharz monter) – przy czym niewątpliwie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywali pracę w warunkach szczególnych. Jako monterzy zajmowali się wycinaniem palnikami blachy i rur, następnie poszczególne elementy spawali punktowo, po czym w docelowym miejscu – głębokie wykopy, konstrukcje na wysokościach – następował montaż, po którym – w ramach pracy spawaczy – spawali. Wykonywali zatem kompleksową pracę, nie mieszczącą się zarówno w samym pojęciu obowiązków montera, jak i w samym zakresie obowiązku spawacza – przy czym każda z wykonywanych prac była pracą w warunkach szczególnych, biorąc pod uwagę jej charakter, wykorzystywany sprzęt, miejsce jej wykonywania (konstrukcje na wysokościach) a także fakt przebywania w oparach i przy wyciekach substancji toksycznych. Prawdłowo należało więc przyjąć, iż – wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych – praca ubezpieczonego Z. P. winna być zakwalifikowana do 3 zupełnie różnych i odrębnych rodzajów pracy w wykazie A: dział IV pozycja 39, dział V pozycja 5 i dział XIV pozycja 12.

Sąd Okręgowy pragnie podkreślić – jak wskazano już powyżej – iż w przedmiotowym postępowaniu brak było ograniczenia środków dowodowych, w myśl których pozwany odmówił zaliczenia jednego ze spornych okresów w postępowaniu toczącym się przed organem. Okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przewidziane rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przed Sądem mogą być ustalane także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia z zakładu pracy – co w niniejszym postępowaniu Sąd uczynił, opierając swoje rozstrzygnięcie także na zeznaniach przesłuchanych świadków, odnośnie których brak było podstaw do odmówienia im wiary.

W tym miejscu godzi się wskazać, iż zarządzenia resortowe - w tym wskazywane w świadectwie pracy w warunkach szczególnych świadka I. G. (k. 78 jego akt rentowych) zarządzenie nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983 r. w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy nadzorowanych przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę oraz do wzrostu emerytury lub renty (Dz. Urz. MB z 1983 r. nr 3 poz. 6) nie stanowią źródeł powszechnie obowiązującego prawa, i stanowią jedynie pomocnicze akty prawa niższego rzędu oraz dokumenty dotyczące jedynie konkretnych zakładów pracy, do których odwoływali się poszczególni pracodawcy, wskazując w dokumentacji pracowniczej (świadectwach wykonywania pracy w warunkach szczególnych) na rodzaje wykonywanej przez pracowników pracy. Kluczowym i podstawowym dokumentem w tym zakresie pozostaje cytowane powyżej rozporządzenie. Wypowiedział się bowiem w powyższym zakresie Sąd Najwyższy, wskazując, iż źródłem prawa do emerytury za pracę w szczególnych warunkach jest ustawa z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS i rozporządzenie z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Nie jest nim natomiast zarządzenie resortowe, jako że nie stanowi źródła prawa (art. 87 Konstytucji). Wykazy resortowe wydane na podstawie § 1 ust. 2 i 3 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze mają charakter informacyjny, techniczno

- porządkujący, uściślający oraz mogą mieć znaczenie w sferze dowodowej, stanowiąc podstawę domniemania faktycznego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2012 r., I UK 403/11). Na marginesie jedynie Sąd Okręgowy pragnie przytoczyć pogląd Sądu Najwyższego, który wskazał, iż co prawda, wykazy resortowe mają charakter jedynie informacyjny, techniczno-porządkujący i uściślający, jednakże z faktu, że właściwy minister, kierownik urzędu centralnego lub centralny związek spółdzielczy w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych ustalił w podległych i nadzorowanych zakładach pracy, że dane stanowisko pracy jest stanowiskiem pracy w szczególnych warunkach, może płynąć domniemanie faktyczne (art. 231 k.p.c.), że praca na tym stanowisku w istocie wykonywana była w takich warunkach i odwrotnie, brak konkretnego stanowiska pracy w takim wykazie może - w kontekście całokształtu ustaleń faktycznych - stanowić negatywną przesłankę dowodową (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2010 r., II UK 218/09; podobnie wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 2011 r., I UK 164/11).

Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, iż ubezpieczony w spornym okresie wykonywał pracę stale i w warunkach szczególnych właśnie w oparciu o wskazane powyżej zarządzenie nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983 r. w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy nadzorowanych przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę oraz do wzrostu emerytury lub renty. Załącznik do tegoż zarządzenia resortowego bowiem w wykazie A dział XIV pozycja 12 (Prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowowodorowym) wymienia i precyzuje rodzaje powyższych prac, które zostały uznane za wykonywane w warunkach szczególnych – a więc (punkty 1-6) spawacz elektryczny i gazowy, przepalacz gazowo-plazmowy i gazowy, zgrzewacz, wycinacz, drażacz oraz pracownicy zatrudnieni w bezpośrednim sąsiedztwie stanowisk spawalniczych w wydziałach spawalniczych. W wykazie A dział V pozycja 5 (Prace przy montażu konstrukcji metalowych na wysokości) w punkcie 1 wskazuje zaś prace montera urządzeń i konstrukcji metalowych na wysokości. Z kolei wskazane powyżej w ustalonym stanie faktycznym sprawy prace, wykonywane w spornym okresie przez ubezpieczonego w ramach czynności monterskich, korespondują oraz w sposób oczywisty stanowią odzwierciedlenie właśnie prac wymienionych w zarządzeniu resortowym – nie tylko i wyłącznie pracy samego spawania jako takiego, ale również związanych ze spawaniem prac przygotowawczych. Brak jest zatem podstaw, aby okresu tych prac – łącznie z ustalonym jako niewątpliwie stanowiącym okres pracy w warunkach szczególnych czasem wykonywania prac spawalniczych (wykaz A: dział IV pozycja 39, dział V pozycja 5 oraz dział XIV pozycja 12 rozporządzenia) – nie zaliczyć wnioskodawcy jako okresu pracy w warunkach szczególnych wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Pogląd powyższy odzwierciedla również stanowisko judykatury, w myśl którego z załącznika do rozporządzenia z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze - wykaz A, dział XIV, poz. 12, wynika, że nie chodzi tylko o samo spawanie jako czynność, lecz o prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym i atomowowodorowym, co niewątpliwie może dotyczyć też innych czynności, jednak tylko tych, które funkcjonalnie (przedmiotowo) łączą się z pracą przy spawaniu (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2012 r., II UK 103/11). Należy w sposób szeroki rozumieć pojęcie "prac przy spawaniu", wymienionych w pkt 12 działu IV wykazu A rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Za prace te należy uznać prace wykonywane w przebiegu procesu spawania. W pojęciu tym zawierają się bowiem wszystkie prace, także niezwiązane z przebiegiem spawania, jednakże stanowiące "pewien ciąg technologiczny umożliwiający osiągnięcie efektu finalnego" (wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 29 marca 2012 r., III AUa 103/12).

Sąd Okręgowy pragnie jedynie na marginesie podkreślić, iż w przedmiotowym postępowaniu dokumenty (świadczenia pracy, świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych, akta osobowe, akta rentowe świadka I. G., dokumenty przedkładane przez świadków na rozprawie) miały charakter jedynie informacyjny, posiłkowy, bowiem Sąd – zgodnie z cytowanym już utrwalonym poglądem Sądu Najwyższego – może ustalać okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia/świadectwa z zakładu pracy, a więc wszelkimi dopuszczalnymi przez prawo środkami dowodowymi. W przedmiotowym postępowaniu zaś stanowisko ubezpieczonego – w zakresie, opisanym powyżej, w jakim Sąd uznał je

za udowodnione – potwierdzone zostało zeznaniami samego ubezpieczonego, zbieżnymi i zgodnymi w tym zakresie z zeznaniami powołanych przez niego świadków (współpracowników ze spornego okresu zatrudnienia).

W ocenie Sądu, wobec udowodnienia wykonywania stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych, ubezpieczony Z. P. spełnił wszystkie przesłanki dla nabycia emerytury w obniżonym wieku, ponieważ osiągnął 60 rok życia, na dzień złożenia wniosku udokumentował okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze 25 lat, nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego, a także spełnił przesłankę udokumentowania stażu co najmniej 15 lat pracy wykonywanej w szczególnych warunkach.

W konkluzji z wyżej przytoczonych względów Sąd Okręgowy na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. w związku z cytowanymi wyżej przepisami, zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego z dnia 20 września 2012 r. i przyznał ubezpieczonemu Z. P. prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach od dnia 01 września 2012 r. (tj. początku miesiąca złożenia wniosku) – biorąc pod uwagę, iż wniosek o emeryturę ubezpieczony złożył w dniu 10 września 2012 r. oraz dyspozycję art. 129 ust. 1 cyt. ustawy, zgodnie z którym świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca w którym zgłoszono wniosek.

SSO Elżbieta Zabrocka